

Cititul pe diagonală

de Gabriela Panu

Editorial

Lectura reprezintă un univers vast și complex, care poate fi cercetat din mai multe perspective, cu diverse mijloace. Aceasta presupune în primul rând decodificare, succesul actului de lectură depinzând de echilibrul dintre mesajul textului și gradul de înțelegere al cititorului.

Unii consideră că adevărata lectură este o lectură motivată. Dar, oare, nu orice tip de lectură are o motivație, fie că aceasta este relaxarea, detașarea și ieșirea din real prin cufundarea într-o lume imaginată, fie că este vorba de motive pragmatice de însușire de informații? Totuși, lectura e diferită în funcție de obiectivul urmărit, în funcție de nevoi și împrejurări, de diversele moduri de a citi. Astfel, ea se poate efectua obiectiv sau estetic, exploratoriu ori selectiv, logic sau programat, critic sau asimilatoriu.

Paul Cornea, în lucrarea *Introducere în teoria lecturii*, definește două accepțiuni majore ale termenului de lectură: prima este restrânsă la comunicarea scriptică, iar alta extinsă la orice tip de comunicare. În primul caz, prin lectură se înțelege „ansamblul activităților perceptive și cognitive vizând identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise scriptic”, iar în al doilea caz este vorba de identificarea și comprehensiunea mesajelor transmise cu ajutorul altor sisteme semnificative decât grafismul. De fapt, el arată că lectura poate fi studiată din două perspective diferite: explicarea și comprehensiunea, acest proces al lecturii implicând un complex de activități care articulează procese automatizate cu procese conștiente. Iar actele de lectură pot fi repartizate astfel: pe o poziție superioară interpretarea, o lectură prin excelență avizată, pe o poziție de mijloc lectura standard, ce duce la o comprehensiune mai mult sau mai puțin satisfăcătoare a textului, iar pe o poziție inferioară lectura liberă, degajată de constrângeri.

Studenții sunt cititori avizați sau măcar citesc pentru a deveni avizați într-un anumit domeniu, dar uneori intră în criză de timp. De aceea, cei mai mulți dintre ei apelează la cititul pe diagonală pentru o lectură mai eficientă.¹

Lectura pe diagonală sau pe sărite este „o lectură controlată, raționalizată, sistematică, întreprinsă de expert sau de critic, uneori și de cititorul care le împrumută metoda; ea constituie un termen de referință, un fundal pe care se proiectează lectura standard, spre a-și verifica intuițiile ori spre a-

și măsura abaterile, un orizont (teoretic) al deplinei expansiuni și eflorescențe ale sensului”².

„Se citește din ce în ce mai frugal. Și toți avem o idee – mai mult sau mai puțin temeinică – despre motivele acestei fatale anorexii. Dar mai e ceva: și când se citește, se citește, de multe ori, prost. Deviant. Inadecvat. Vicios. Evident, nu există o rețetă universală a lecturii optime. Câți cititori, atâtea moduri de a citi”³. Andrei Pleșu identifică pe lângă cititorul bulimic (cel care citește mult, de plăcere și aproape compulsiv) sau cititorul suspicios (acel „Gică contra” de România, care citește pentru a demasca pe cineva sau ceva), o a treia categorie pe care o numește cititorul specializat, tipologie potrivită portretului robot al studentului care citește pe diagonală, ținut și datorită faptului că vrea să promoveze un examen (obiectivul imediat) și să se specializeze într-un anumit domeniu (obiectivul pe termen lung).

Efectul cititului pe diagonală este unul instrumental, deoarece presupune cunoașterea completă a unei probleme și dobândirea unor competențe în rezolvarea acesteia. Un student declară într-un comentariu: „Aș folosi tehnica cititului pe diagonală doar în cazul unor texte care nu mi-ar face plăcere. În rest, lectura ar trebui să fie o activitate relaxantă și nu vād de ce aș vrea să grăbesc procesul”⁴.

Singura dificultate întâmpinată în lectura pe diagonală este aceea că necesită mai multe aptitudini din partea cititorului: atenție sporită și concentrată pe text, memorie vizuală și o anumită dexteritate care se dezvoltă prin exercițiu. Succesul sau insuccesul acestui tip de citit poate fi măsurat prin mai mulți indici. Pe de o parte, se poate vedea în gradul de promovare la examene și în notele studenților (pe termen scurt), iar pe de altă parte, în timp se poate vedea în măsura în care informațiile acumulate pot ajuta individul în dezvoltarea de aptitudini și cunoștințe aplicabile în meseria sa (pe termen lung).

Deși uneori blamat, cititul pe diagonală se dovedește util, când economisește timpul atât de prețios al cititorului. Spor la citit! Spor la învățat!

¹ Ghid de citit „pe diagonală”: cum să citești mai mult, mai repede, accesat la <http://substraturi.ro/ghid-de-citit-pe-diagonala-cum-sa-citesti-mai-mult-mai-repede/>

² Nicolae Mateș, Sanda Erchedi, *Lectura – context de formare a competențelor de comunicare*, accesat la http://www.academia.edu/9720323/Lectura_standard

³ Andrei Pleșu, *Note pentru o tipologie a lecturii*, accesat la <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1501>

⁴ Accesat la <http://substraturi.ro/ghid-de-citit-pe-diagonala-cum-sa-citesti-mai-mult-mai-repede/>